

NSPRV

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE

Novi Sad, Modene 5 tel/faks: 021/6616-886, 025/420-093, 023/515-757
e-mail: sindiso@sbb.rs, nsprv@open.telekom.rs, nsprv.zr@open.telekom.rs

Унапређење положаја жена и постизање равноправности између жена и мушкараца су питања људских права и услов за социјалну правду, те их не треба посматрати изоловано као да се ради само о женском проблему. То је једини начин да се изгради одрживо, самостално и развијено друштво. Оснаживање жена и равноправност између жена и мушкараца су предуслови за постизање политичке, друштвене, економске, културне и еколошке безбедности међу свим народима. (Декларација и Платформа за акцију, Пекинг 1995)

World Teachers' day 2011 **“Nastavnici za rodnu ravnopravnost”** **ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА ЖЕНА И ДЕВОЈАКА**

1990. године на конференцији УН о образовању одржаној у Јомтиену (Тајланд), обећано је да ће до 2000. године све девојчице и сви дечаци похађати основну школу. Нажалост, то није био довољно висок приоритет за оне који имају моћ да доведу до тог циља, упркос чињеници да је то право за сву децу од кад је усвојена Универзална декларација о људским правима.

2000. године се међународна заједница поново састала и обећала да ће да се оствари универзално основно образовање до 2015. године и као део овог залога обећала да ће елиминисати родну неједнакост у образовању до 2005. године.

Издања из 2010. године, Преглед светског образовања и Светски извештај о мониторингу, образовања за све указују да ће само у 85 земаља дечаци и девојчице имати једнак приступ основном и средњем образовању до 2015. године, ако се досадашњи тренд настави.

72 земље вероватно неће дотићи циљ – међу њима је 63 које су далеко од паритета на секундарном нивоу. Родни паритет је достигнут у неким земљама и сада девојчице више него дечаци завршавају средње и почетно пост-средње образовање. Лоше политике, занемаривање маргинализованих група од стране политичких лидера и структурне грешке су узроци овог неуспеха. Позитивно је да извештаји такође идентификују области у којима су неке земље постигле напредак.

Следећи подаци су из, издања из 2010. године, Прегледа светског образовања и Светског извештаја о мониторингу:

- 72 милиона деце узраста основне школе није похађало исту у 2007. години. Постоји јасан финансијски јаз који спречава државе да достигну циљ образовање за све и на основу актуелних трендова, 56 милиона деце основношколског узраста ће и даље бити ван школе у 2015. години.
- Недостатак финансијских средстава је главни проблем. Светски извештај о мониторингу за 2010. годину процењује да ће донатори морати да премосте јаз од 16 милијарди \$ годишње да се достигне циљ универзално основношколско образовање до 2015. године.
- Вероватније је да девојчице никада не похађају основну школу, пре него дечаци. Родни диспаритети постоје и даље, дубоко укореењени јер 28 земаља широм земаља у развоју имају 9 или мање девојчица на сваких 10 дечака у основној школи. Девојчице и даље остају 54% деце која не похађа основну школу – и девојчице имају више шансе да уопште не похађају школу него дечаци.

- На југу и западу Азије на око 87 девојчица које започну основну школу долази 100 дечака. Напредак је очит у овом региону, власти у Индији су и назначиле да се успех десио јер су успели да доведу још више девојчица у школе. Број деце која не похађа школу је опао за скоро 15 милиона у само 2 године, од 2001. до 2003. године.
- Слична ситуација је пријављена у подсахарској Африци где око 93 девојчице започну школовање према 100 дечака, то је регионални просек. Подсахарска Африка има повећану стопу раста чак 5 пута у 90-има, а водеће земље су Бенин и Мозамбик. Сенегал је постигао да од 85 девојака на уписаних 100 дечака стигну до подједнаког броја уписаних дечака и девојчица. Упркос овим напорима, остају велике разлике у образовним могућностима унутар земаља.
- Дечаци имају већи приступ средњошколском образовању у 38% земаља док је супротно овој изјави 29% земаља.
- Када се девојчице школују и на нивоу основних и средњих школа, оне завршавају школовање чешће него дечаци. У Канади, 10.3% дечака напусти средње школе, наспрам 6.6% девојака.
- Ако су рођени у сиромашним породицама, повећава се ризик од губитка образовања. На Филипинима постоји четворогодишњи образовни јаз између најбогатијих и најсиромашнијих породица. У Индији тај јаз износи 7 година.
- У Камбоџи постоји програм који даје помоћ породицама девојчица које стигну до завршног разреда основне школе са условом да крену и у средњу школу. Процењено је да су на тај начин повећали учешће у школама 30%.
- Род је у интеракцији са богатством и локацијом. У Нигерији, млади од 17-22 године имају 7 година школовања. За сиромашне породице у руралним деловима Нигерије, овај број је мањи од 6 месеци.
- Диспаритети унутар земаља су често већи него диспаритети међу земљама. У Мексику, једна четвртина одраслих у јужној покрајини Чијас има мање од 4 године школовања, уз чињеницу да овај број пада на 3% за Савезни округ.
- Прерасподела јавне потрошње је важна. У Бразилу је ово суштина стратегије која је усмерена на разбијање везе између сиромаштва, неједнакости и маргинализованих у образовању.
- Неке групе се суочавају са великим проблемима. У Кенији, међу номадима Сомали, 51% мушкараца старости од 17-22 године имају мање од 2 године школовања. Ово расте на 92% жена из исте групе.
- Владе треба да омогуће да децу из маргинализованих група подучавају најстручнији професори, нудећи им подстицаје за пресељење у удаљене руралне области или у лошије градске области, као и да омогуће запошљавање наставника из националних мањина.
- Језик и етничка припадност често воде маргинализацији. У Турској је остварен брз напредак образовања, али жене које говоре курдски језик из сиромашних домаћинстава проведу само око три године у школи.
- Боливијски програм који подржава интеркултуралну двојезичну наставу се развио од средине 90-их. Помаже да се превазиђу језичке баријере, док је истовремено изазван дискриминаторским друштвеним ставовима.
- Родна неравноправност је подједнако присутна у високом образовању у свим регионима света. Земље која су достигле равноправност су Чиле, Колумбија, Гватемала, Хонг Конг, Мексико, Свазиленд и Швајцарска.
- У земљама попут Етиопије, Еритреје, Гвинеје и Нигера, где је БДП по глави веома низак, има мање од 35% женских студената на сваких 100 мушких студената.

У богатим земљама, студенткиње надмашују број мушких студената. Упркос обећаном приступу високом образовању уопштено, жене се ипак суочавају са препрекама када покушавају да се помере на образовној лествици навише или да нађу водеће позиције на тржишту рада. Широм света постоји јаз између плата. Млада жена са универзитетском дипломом зарађује око 90 центи на сваки долар који зарађује мушкарац са истим образовањем. Просечна плата је 29 центи мања за жене на сваки долар зарађен од стране мушкарца. Америчка студија је показала да жена без деце из урбаних подручја испод 30 година зарађује просечно 8% више него њен мушки вршњак. У Њујорк Ситију је пријављено чак и 17% више. Одлуке које ће бити донете од стране ових младих жена у вези подизања деце – да ли да остану кући подижући децу или да раде пуно радно време – имаће значајан утицај на зараде током живота, као и на пензије за ове жене.

- На нивоу дипломираних, већина земаља је дала податке који су показали родну равноправност дипломаца.
- Постоји већа вероватноћа да ће жене да наставе образовање, јер има 56% дипломираних са мастер дипломом.
- Мушкарци су премашили жене у скоро свим земљама на највишим нивоима образовања, 56% свих студената на докторским студијама и 71% истраживача су мушкарци.
- Направљен је мален напредак према циљу да се преполови неписменост одраслих – услов који утиче на 759 милиона људи, при чему су 2/3 жене.
- Ратом захваћене земље имају једну трећину деце која се не школују, али примају мање од петине помоћи која се даје за образовање. У овим случајевима, девојке су посебно рањиве.

Као што је горе наведено, одређени напредак се у неким земљама десио према циљу образовање за све, али чак у земљама које су имале напредак и даље су присутне везе између сиромаштва, полова, етничке припадности и језика. образовање за све неће бити достигнуто док се такви недостаци не реше и владе не препознају да недостатак прогреса у образовању резултује невероватним губицима људских потенцијала. Овај губитак потенцијала урушава развој, напредак и просперитет, као што и омета економски раст.

Помоћ основном образовању је стагнирала од 2004. године и опала за више од једне петине у 2007. Шпанија је повећала своју помоћ основном образовању за 78% од 1999. године, али три највећа донатора Француска, Немачка и Јапан и даље показују релативно занемаривање основног образовања, али они тврде да више од половине помоћи у образовању иде на његове више нивое.

Битно је да су сви образовни нивои правилно финансирани, али је важно да сва деца имају приступ основном и средњем образовању како би имали прилику да себи обезбеде високо образовање. Ипак, недовољно финансирање ће се наставити и уништити шансе милионима жена и девојака. Никад неће бити прихватљиво да девојке немају право на образовање. У 2011. години би требало то да нас постиди.

Док се ови проблеми не реше, образовање за све и родна равноправност у образовању остају пуки сан. Жене без образовања не учествују у економији, жене остају сиромашне, оне су изложене насиљу и искључене из доношења одлука. Повезаност је јасна.

Придружите се,... борба се наставља!

Нови Сад, 27.09.2011.

проф Хаџи Здравко М. Ковач,
генерални секретар НСПРВ

